

V Praze dne:	10.04.2025	Národní zemědělské muzeum
Číslo jednací:	058440/2025/KUSK	Kačina, s.p.o.
Spisová značka:	SZ_040440/2025/KUSK/8	Kostelní 44
Vyřizuje:	Lenka Bártová	170 00 Praha 7
Značka:	Kul/BAL	ID datové schránky: q4fgwym

Závazné stanovisko Krajského úřadu Středočeského kraje k obnově národní kulturní památky Zámek Kačina, rejstř. č. 240 (46551/2-1096), oprava světlíku v knihovně

Z Á V A Z N É S T A N O V I S K O

Krajský úřad Středočeského kraje, odbor kultury a památkové péče, orgán státní památkové péče věcně a místně příslušný podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon č. 20/1987 Sb.“), v rámci řízení o žádosti o vydání závazného stanoviska dle § 14 odst. 1 ve spojení s § 14 odst. 3 a § 44a odst. 3 zákona č.20/1987 Sb., ve věci obnovy světlíku v knihovně Zámku Kačina, parc. č. st. 1 a parc. č. 862, k. ú. Svatý Mikuláš, rejstříkové číslo Ústředního seznamu kulturních památek ČR 240 (46551/2-1096), který je Nařízením vlády č. 132/2001 Sb. ze dne 28.3.2001 prohlášen za národní kulturní památku spočívající v navržených pracích s následujícími podrobnostmi:

- ✓ předmětem návrhu je komplexní rekonstrukce světlíku, jejímž cílem je zachovat jeho vzhled, napravit jeho pootočení do správné polohy vůči architektonickému členění interiéru a úpravou detailů a provedení vyřešit problémy s kondenzací a zatékáním,
- ✓ je navrženo doplnit ovládané nucené větrání vnitřního prostoru světlíku,
- ✓ světlík bude sejmut a nahrazen provizorním zastřešením dle návrhu,
- ✓ bude provedena tesařská oprava konstrukce tubusu,
- ✓ počítá se s dílčím oklepaním omítek v místech nutných pro vyjmutí vyměňované dřevěné konstrukce a v rozsahu zvětralých ploch,
- ✓ nové omítky budou vápenné, malba bude obnovena restaurátorsky,
- ✓ vnější měděné oplechování tubusu bude opraveno a bude též upravena koruna tubusu včetně vložení odvodňovacího měděného žlábků,
- ✓ do prostoru stěny tubusu bude instalován diagonální ventilátor, s nímž souvisí provedení nasávacích průřezů na vnitřní straně, výdechu krytého měděnou mřížkou ve vnější stěně a zařízení revizního přístupu z exteriéru,
- ✓ světlík bude opraven dílensky, přičemž ocelová konstrukce má být repasována, zasklení bude provedeno nově z bezpečnostního dvojskla s UV filtrem,
- ✓ sklářský tmel bude nahrazen měděnými přítlačnými profily,
- ✓ dělení světlíku je navrženo pootočit tak, aby navazovalo na iluzivní členění kopule,

vydává ve smyslu ustanovení § 149 odst. 1 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád v platném znění a podle ustanovení § 14 odst.1 zákona č. 20/1987 Sb., po písemném vyjádření Národního památkového ústavu, generálního ředitelství č.j. NPU-321/22949/2025 ze 07.04.2025, toto **závazné stanovisko**:

Obnova světlíku v knihovně Zámku Kačina, rejstříkové číslo Ústředního seznamu kulturních památek ČR 240 (46551/2-1096) podle projektové dokumentace nazvané „NZM Kačina – Rekonstrukce světlíku knihovny zámku“, kterou zpracovali Ing. Filipem Chmelem (ČKAIT 0012694), Ing. arch. Petr Kopecký a Bc. Tomáš Valenta, zak. č. 15.24, stupeň PD DSP, dat. 11/2024., je ve smyslu ustanovení § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., z hlediska státní památkové péče **přípustná** za splnění této základní podmínky, stanovené v souladu s ustanovením § 9 odst. 4 vyhlášky č. 66/1988 Sb., kterou se provádí zákon č.20/1987 Sb.,

1. Před zahájením prací bude proveden restaurátorský průzkum omítek v plochách, které budou dotčeny rekonstrukcí světlíku a jeho výsledky budou předloženy orgánu památkové péče a projednány v samostatném správním řízení.

Vlastník národní kulturní památky umožní Krajskému úřadu Středočeského kraje provádění dozoru ve smyslu ustanovení § 28 odst. 2 písm. f) zákona č. 20/1987 Sb. a Národnímu památkovému ústavu provádění odborného dohledu ve smyslu ustanovení § 32 odst. 2 písm. g) zákona č. 20/1987 Sb. tím, že jim předstihu písemně oznámí zahájení prací a v průběhu prací bude svolávat pravidelné kontrolní dny, na které budou písemně zváni zástupci Krajského úřadu Středočeského kraje a Národního památkového ústavu. První kontrolní den bude svolán a uskutečněn před započítím obnovy.

Odůvodnění

Krajskému úřadu Středočeského kraje, odboru kultury a památkové péče (dále též „Krajský úřad“), jakožto věcně a místně příslušnému správnímu orgánu, byla dne 10.03.2025 doručena bezvadná žádost vlastníka dotčené nemovitosti kterým je Národní zemědělské muzeum, s.p.o., IČ:75075741, se sídlem Kostelní 1300/44, 170 00 Praha 7 - Holešovice, o vydání závazného stanoviska dle § 14 odst. 1 a § 44a odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb. ve věci obnovy světlíku knihovny Zámku Kačina, rejstříkové číslo Ústředního seznamu kulturních památek ČR 240 (46551/2-1096), který je Nařízením vlády č. 132/2001 Sb. ze dne 28.3.2001 prohlášen za národní kulturní památku. Spolu s žádostí byla předložena projektová dokumentace nazvané „NZM Kačina – Rekonstrukce světlíku knihovny zámku“, kterou zpracovali Ing. Filipem Chmelem (ČKAIT 0012694), Ing. arch. Petr Kopecký a Bc. Tomáš Valenta, zak. č. 15.24, stupeň PD DSP, dat. 11/2024.

Předmětem návrhu je komplexní rekonstrukce světlíku, jejímž cílem je zachovat jeho vzhled, napravit jeho pootočení do správné polohy vůči architektonickému členění interiéru a úpravou detailů a provedení vyřešit problémy s kondenzací a zatékáním. Dále je navrženo doplnit ovládané nucené větrání vnitřního prostoru světlíku. Světlík bude sejmut a nahrazen provizorním zastřešením dle návrhu. Bude provedena tesařská oprava konstrukce tubusu. Počítá se s dílčím oklepáním omítek v místech nutných pro vyjmutí vyměňované dřevěné

konstrukce a v rozsahu zvětralých ploch. Nové omítky budou vápenné, malba bude obnovena restaurátorsky. Vnější měděné oplechování tubusu bude opraveno a bude též upravena koruna tubusu včetně vložení odvodňovacího měděného žlábků. Do prostoru stěny tubusu bude instalován diagonální ventilátor, s nímž souvisí provedení nasávacích průřezů na vnitřní straně, výdechu krytého měděnou mřížkou ve vnější stěně a zřízení revizního přístupu z exteriéru. Světlík bude opraven dílensky, přičemž ocelová konstrukce má být repasována, zasklení bude provedeno nově z bezpečnostního dvojskla s UV filtrem. Sklářský tmel bude nahrazen měděnými přitlačnými profily. Dělení světlíku je navrženo pootočít tak, aby navazovalo na iluzivní členění kopule.

Krajský úřad si vyžádal, v souladu s ustanovením § 14 odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb., písemné vyjádření Národního památkového ústavu, generálního ředitelství, (dále též „NPÚ“) v zákonné lhůtě 20 dnů ode dne doručení žádosti o jeho vypracování.

Krajský úřad vyrozuměním č.j. 052891/2025/KUSK ze dne 03.04.2025 vyrozuměl žadatele, že usnesením č. j. 051132/2025/KUSK ze dne 31.03.2025 rozhodl tak, že lhůta pro vydání závazného stanoviska činí 60 dnů od doručení žádosti o vydání závazného stanoviska.

Krajský úřad obdržel písemné vyjádření 08.04.2025. Zástupce NPÚ Praha ve svém písemném vyjádření č.j. NPU-321/22949/2025 ze 07.04.2025, uvádí, že předložený návrh je přijatelný při dodržení těchto podmínek:

- 1. Zástupci památkové péče včetně pracovníka NPÚ ÚOPSC budou v dostatečném časovém předstihu informováni o zahájení prací a budou pozváni na vstupní jednání za účasti zhotovitele, projektanta a investora, na němž bude v souladu s postupem obnovy stanoven režim kontrolních dní.*
- 2. Obnova zasažených a zvětralých omítek bude spolu s obnovou výmalby tubusu a kopule provedena restaurátorsky na základě předem zpracovaného a projednaného průzkumu a záměru. Průzkum a záměr budou zpracovány před zásahem do omítek a budou projednány a odsouhlaseny v samostatném správním řízení v dostatečném časovém předstihu před realizací.*

Na základě uvedeného vyjádření NPÚ a vlastní znalosti předmětné národní kulturní památky Krajský úřad v souladu s ustanovením § 14 odst. 3 zákona č. 20/1987 Sb., vyjádřil v závazném stanovisku přípustnost navržených prací a stanovil podle tohoto ustanovení a podle ustanovení § 9 odst. 4 vyhlášky č. 66/1988 Sb. základní podmínky, za kterých lze práce připravovat a provést.

Před vydáním závazného stanoviska Krajský úřad poskytl žadateli, jako jedinému účastníku řízení, možnost vyjádřit se k jeho podkladům. Žadatel této možnosti nevyužil.

Areál zámku Kačina včetně zámku samotného je národní kulturní památkou evidovanou pod rejst. č. ÚSKP 240. Dále je celý areál součástí krajinné památkové zóny Žehušicko,

evidované pod rejst. č. ÚSKP 2377. Zámek Kačina patří k nejvýznamnějším empírovým zámeckým architekturám v České republice. Dal jej postavit nejvyšší purkrabí Království českého hrabě Jan Rudolf Chotek na novodvorském panství. Výstavba zámku probíhala řadu let od roku 1802, přičemž v průběhu došlo k úpravám návrhu a vystřídali se i samotní architekti. Autorem původních plánů je drážďanský architekt Ch. F. Schuricht, přičemž stavbu realizoval pražský architekt Jiří Fischer. V roce 1807 byl řízením stavby i dopracováním projektu pověřen J. P. Joendl a ve dvacátých letech 19. století se na návrzích a výstavbě podílel A. Arche. Součástí celkového konceptu stavby bylo řešení areálu rozsáhlého parku anglického typu s dlouhými osovými cestami směřujícími k dálkovým cílům. Realizace zámku byla zahájena hlavním křídlem a pravým křídlem s kolonádou. Pavilon knihovny se stavěl až na počátku 20. let. Brzy poté v roce 1824 přerušila výstavbu smrt stavebníka. Výrazné proměny prodělala střešní krytina zámku. Po zvažování více možností byl na počátku 30. let 19. století položen šindel. Během oprav ve druhé polovině 19. století pokryla střechy břidlice, která byla patrně ve 2. pol. 20. stol. nahrazena stávající mědí. Světlík v podobě nízkého jehlanu byl originální součástí návrhu knihovny. Jeho dnešní fyzickou podobu lze vzhledem k charakteru konstrukce a s vědomím řady provedených oprav střechy považovat za výsledek mladších úprav. Tomu nasvědčuje i pootočení vůči iluzivnímu členění kopule. Principiálně je světlík nedílnou součástí stavby a jejích architektonických kvalit. Významně se spolupodílí na jedinečnosti zámku, zejména prostoru knihovny. Navzdory předpokládané ztrátě autenticity ve smyslu původní konstrukce nese zcela nezpochybnitelně historickou hodnotu jako originální součást návrhu. Naproti tomu za autentickou lze považovat malbu v tubusu a na kupoli, která nese významnou umělecko-historickou hodnotu. Kačina obecně patří mezi nejvýznamnější představitele klasicistní architektury v České republice. Tvůrcům zámku ve spolupráci s osvíceným stavebníkem se podařilo vynikajícím způsobem skloubit ideje klasicistní architektury a složitý stavební program. Jeho citlivé vyjádření navenek, s podtržením důležitých částí, znalost klasických architektonických tvarů a jejich výrazových možností, vedlo k vytvoření krásné stavby vysokých kvalit.

Zámek Kačina je symetricky komponovaný objekt, který sestává z několika hmotově a funkčně odlišných částí. Ústřední část na obdélníkovém půdorysu obsahovala společenské prostory a místnosti pro hraběcí rodinu, půdorysně obloukovitá kolonádová křídla zahrnovala pokoje pro hosty, jižní kubický pavilon knihovnu, zatímco protějškový severní nedokončenou kapli a divadlo. V dnešním stavu je objekt zpřístupněný pro veřejnost formou expozic, dále je sídlem správy zámku a depozitářů. Knihovna v jižním pavilonu je završena kupolí, vrcholící tubusem s nízkým jehlancovým světlíkem. Kupoli a tubus tvoří dřevěná ramenátová konstrukce s bedněním. Omítané plochy jsou opatřeny dekorativní malbou imitující štukové kazetování (na kupuli) a solitérními rozvilinovými motivy (v tubusu). Samotný světlík má tvar 12tibokého jehlanu, jehož trojúhelné díly jsou ve spodní polovině dále členěny na menší tabulky. Dělení v současnosti nenavazuje na iluzivní členění kupole. V nosné konstrukci z plochých ocelových profilů spojovaných do „T“ je osazeno jednoduché zasklení. Z vnější strany je tubus oplechován mědí, navazující na měděnou krytinu střech. Světlík neumožňuje

větrání. Na jeho vrcholu je instalováno bleskosvodné zařízení. Světlík je ve velmi špatném technickém stavu. Ocelové profily jsou plošně, převážně povrchově korodované. Sklářský tmel kotvící zasklení je silně degradovaný, z většiny vydrolený a bioticky napadený. Šroubové spoje jsou místy uvolněné. Netěsnostmi v konstrukci dochází k zatékání. Zároveň dochází ke kondenzaci vzdušné vlhkosti na vnitřní straně skel. Závady a korozi vykazuje také vnější měděné oplechování tubusu.

Omítky v tubusu a na kupoli tvoří bezprostřední podklad dekorativní a iluzivní výmalby, která je jednoznačně hodnotným umělecko-řemeslným dílem. Proto je na místě, aby byly restaurátorsky ošetřeny nejen malby samotné, ale i jejich omítkový podklad, neboť nedostatečně odborný zásah do omítek by mohl způsobit poničení maleb a zkomplikování jejich následné restaurátorské obnovy. Restaurování musí být založeno na regulérním, kvalitně zpracovaném a se zástupci památkové péče předem projednaném průzkumu a záměru, jejichž autorem či autorkou bude osoba s příslušnou licenci dle § 14 odst. 4 zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, ve znění pozdějších předpisů. Průzkum a dokumentaci omítek a výmalby je nutné provést před zásahem do konstrukcí.

Svolávání kontrolních dnů je důležitým a osvědčeným způsobem kontroly prováděných prací a umožňuje výkon dozoru při obnově národních kulturních památek. Svolání vstupního kontrolního dne před započítím prací je vhodné zejména pro dohodnutí a upřesnění časového harmonogramu a dalších detailů obnovy. Návrh opravy světlíku je navržen v souladu s obecnými požadavky památkové péče. Konstruktivní změny oproti stávajícímu stavu byly předem konzultovány a jsou navrženy tak, aby jejich dopad na konstrukční řešení a vzhled světlíku byl zcela minimální, proto je s ohledem na funkční požadavky a prodloužení životnosti památky považujeme za přijatelné. I přes provedený průzkum stávajícího stavu bude nicméně možné řadu konkrétních postupů a rozsahu zásahů závazně stanovit až v průběhu prací. Např. poté, co dojde k rozkrytí tesařské konstrukce tubusu, nebo po provedení metalurgického průzkumu kovové konstrukce světlíku, jejího očištění a průzkumu barevnosti. Proto je nutné, aby obnova probíhala v úzké spolupráci se zástupci památkové péče, a to od samého začátku prací. Režim kontrolních dní je osvědčeným nástrojem efektivní spolupráce všech dotčených stran a včasného řešení nově zjištěných skutečností.

Poučení

Toto závazné stanovisko je vydáváno jako podklad pro rozhodnutí příslušného stavebního úřadu a nelze se proti němu samostatně odvolávat. Napadnout odvoláním je možné až rozhodnutí stavebního úřadu.

Lenka Bártová
referent odboru kultury a památkové péče

Na vědomí:

Národní památkový ústav, generální ředitelství, IDDS 2cy8h6t